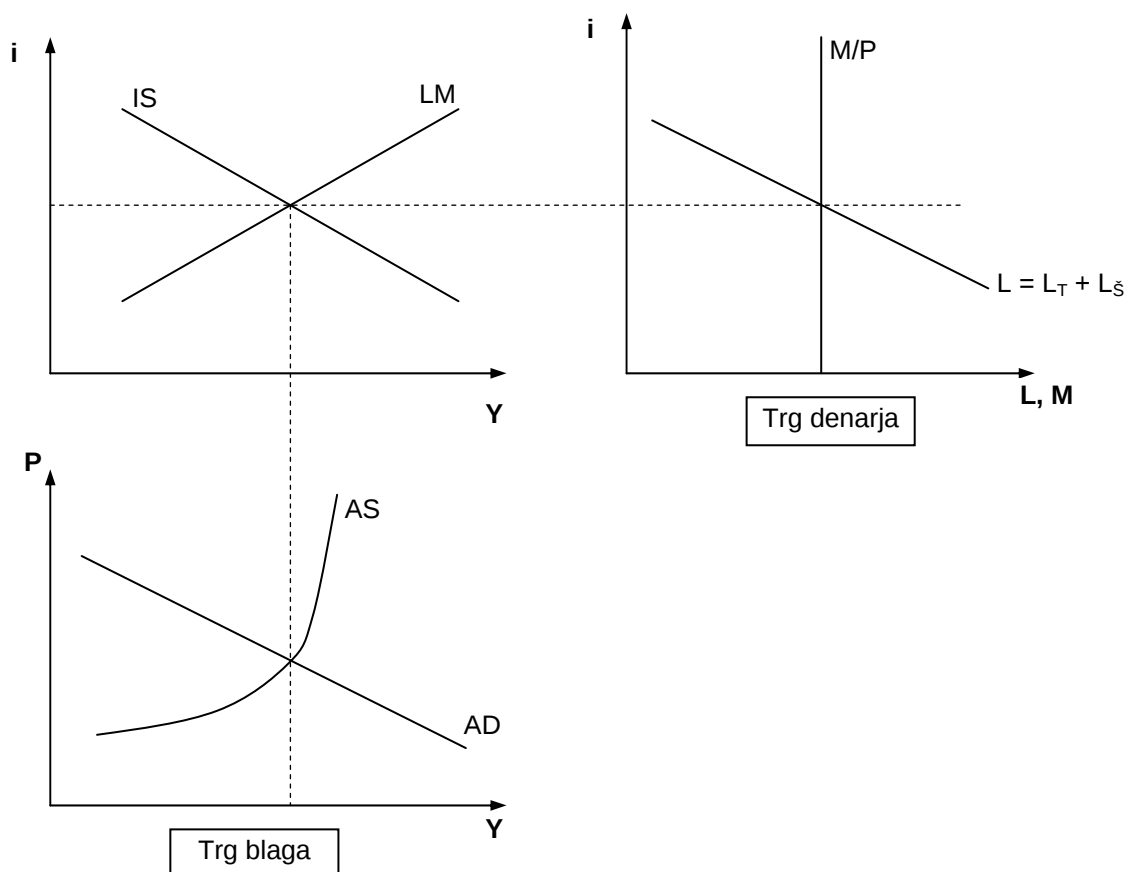
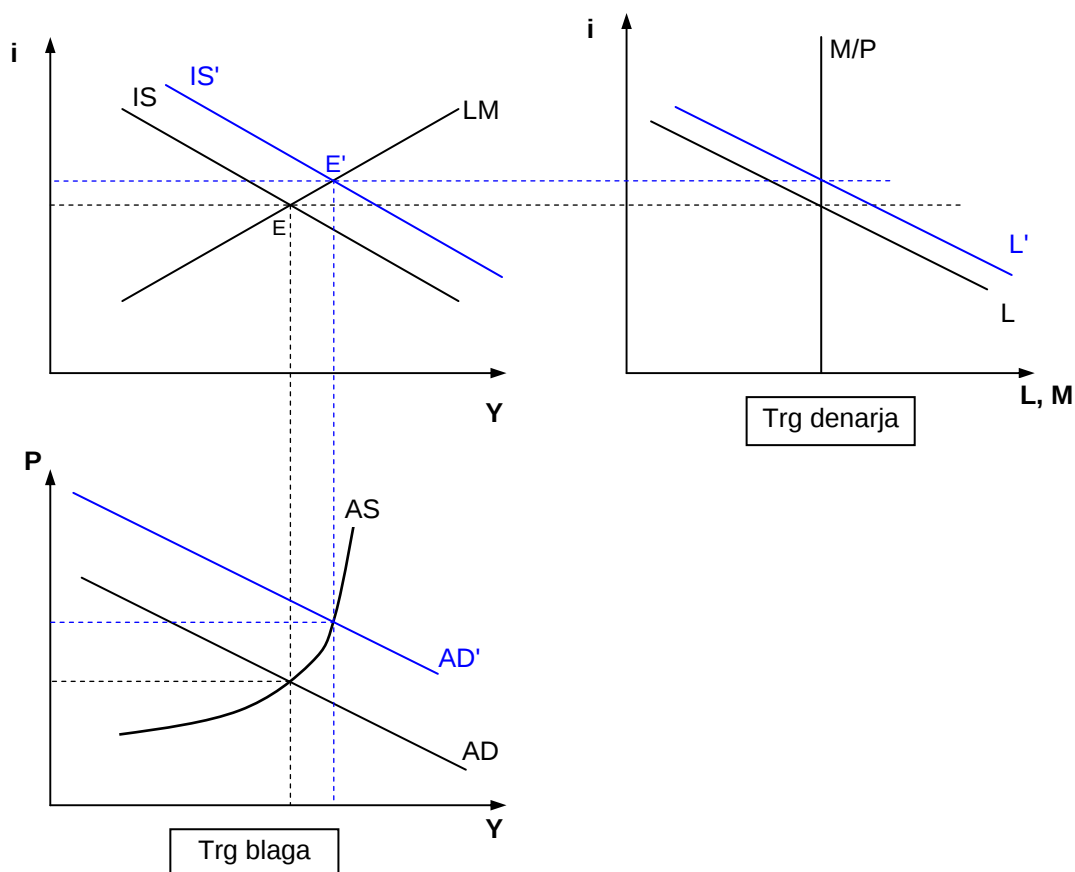

1. Izhodiščna situacija (naloge zahteva analizo ukrepov, s katerimi bomo dosegli višji dohodek ob enaki obrestni meri).

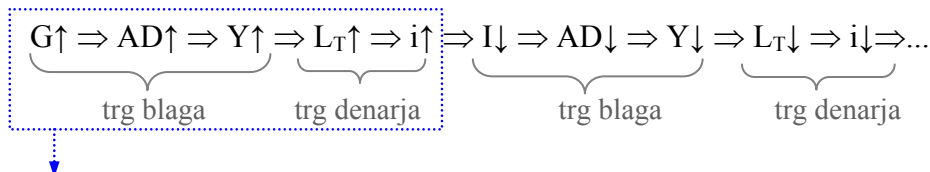

Višji dohodek ob enaki obrestni meri bomo dosegli s fiskalno in monetarno ekspanzijo. Lahko začnemo s katerokoli; denimo, da začnemo s fiskalno, npr. s povečanjem vladnih izdatkov ($G \uparrow$) (lahko bi tudi znižali davke, kar bi povečalo razpoložljiv dohodek in povečalo potrošnjo).

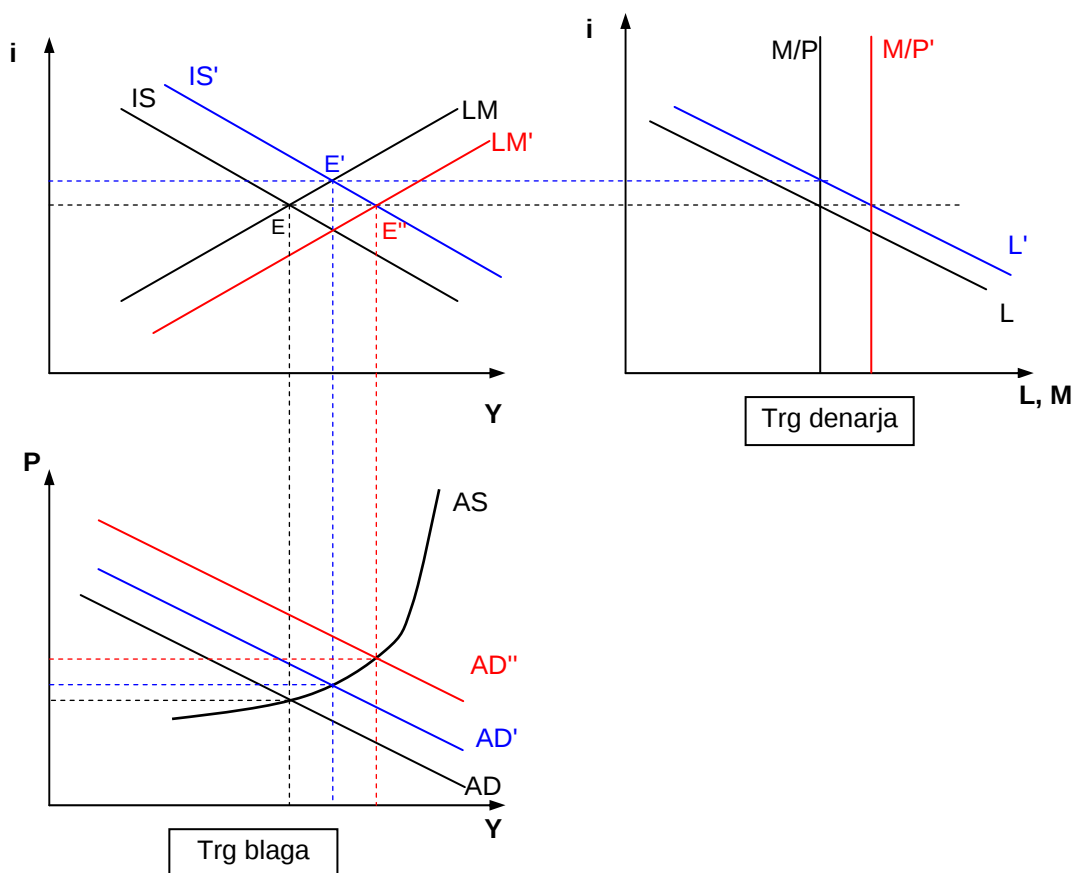
Fiskalna ekspanzija je povzročila premik AD navzgor in IS v desno. Višji vladni izdatki pa so povečali dohodek, zato se poveča transakcijsko povpraševanje po denarju – kar je vidno v premiku krivulje L na trgu denarja. Posledica tega je višja obrestna mera.

S tem ukrepom smo torej storili naslednje:

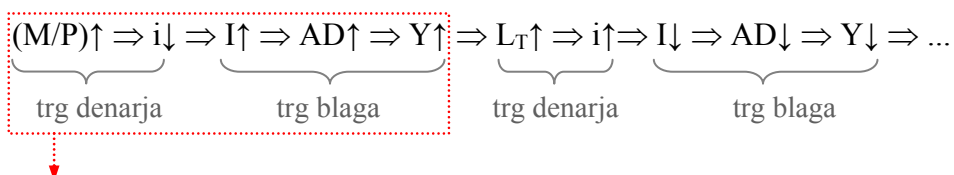

Do tod smo zadevo narisali (premiki z modro barvo). Kar se dogaja naprej, ne rišemo več. Nadaljnji učinki so tudi po svoji moči manjši od prvotnega učinka (glej prvotno razlago in prispodobo s struno, ki izzveneva).

S tem smo rešili polovico problema. Sedaj je potrebno ukrotiti obrestno mero, kar storimo z ekspanzivno monetarno politiko.

Sedaj smo vrisali še tretjo fazo, t.j. po ukrepu monetarne politike (ekspanziji). Zgodilo se je naslednje:

Ta del smo narisali. Zaradi monetarne ekspanzije (nakup na odprtem trgu, znižanje diskontne stopnje ali stopnje obveznih rezerv) je padla obrestna mera, kar je spodbudilo investicije ($\rightarrow$ vpliv na trg blaga). Višje investicije so povečale agregatno povpraševanje in dohodek se je povečal.

Ponovimo, kaj se je dogajalo:

Najprej smo s fiskalno ekspanzijo (povečanjem vladnih izdatkov) neposredno vplivali na povečanje agregatnega povpraševanja. To je ponazorjeno na trgu blaga s premikom $AD \Rightarrow AD'$ ter v modelu IS-LM s premikom $IS \Rightarrow IS'$. Višje AD poveča dohodek, ki povzroči povečanje transakcijskega povpraševanja po denarju. To je na trgu denarja ponazorjeno s premikom $L \Rightarrow L'$. Novo ravnovesje po fiskalni ekspanziji se oblikuje pri višjem dohodku in višji obrestni meri (premik iz točke E v točko E').

Sledi monetarna ekspanzija (npr. nakup vrednostnih papirjev s strani CB na odprtem trgu). Ta poveča količino denarja v obtoku, kar zniža obrestno mero; to je ponazorjeno na trgu denarja s premikom $(M/P) \Rightarrow (M/P)'$, v modelu IS-LM pa s premikom $LM \Rightarrow LM'$. Monetarna ekspanzija zniža obrestno mero, zaradi česar se povečajo investicije. To je ponazorjeno na trgu blaga s premikom $AD' \Rightarrow AD''$. Končno ravnovesje po fiskalni in monetarni ekspanziji se vzpostavi v točki E'' , pri višjem dohodku in enaki obrestni meri.

Natančen obseg potrebnega povečanja vladnih izdatkov in nakupa vrednostnih papirjev je odvisen od multiplikatorja izdatkov in denarnega multiplikatorja.

Glede tvojih vprašanj:

1. Ravnovesje na trgu blaga določi ravnovesni dohodek, ravnovesje na trgu denarja pa ravnovesno obrestno mero. Ti ravni dohodka in obrestne mere je potrebno prenesti v graf IS-LM; če tega ne storimo, nima smisla, da rišemo vse tri grafe poravnane drugega ob/pod drugim.

Tak pristop ni nujen, lahko bi risala vsak graf posebej, ne da bi prenašala vrednosti iz grafov trga denarja in blaga v IS-LM; se mi pa ta pristop, z neposrednim prenosom ravnovesnih vrednosti, zdi bolj pregleden in zgovoren, torej vsebinsko bogat.

2. Zaporedje, ali najprej pride do fiskalne ali monetarne ekspanzije, lahko tudi obrneš. V zgornjem primeru je pač najprej prikazana fiskalna. Si pa v mejlu (3. odstavek) napačno zapisala, da bi "povečala povpraševanje po denarju". Monetarna politika vpliva samo na ponudbo denarja. Skupno povpraševanje po denarju je odvisno od obrestne mere (špekulativno) in od dohodka (transakcijsko). Če se spremeni obrestna mera, se pomaknemo po krivulji povpraševanja po denarju; če se spremeni dohodek, se premakne krivulja.

Če bi najprej opravila monetarno ekspanzijo, bi pomaknila (M/P) v desno, sledilo bi $i \downarrow$ in premik LM v desno, na višji dohodek in nižjo obrestno mero. Zakaj višji dohodek? Zaradi $i \downarrow \Rightarrow I \uparrow \Rightarrow AD \uparrow \Rightarrow Y \uparrow$. To povečanje AD bi potem narisala v grafu trga blaga; raven dohodka bi prenesla iz grafa IS-LM, kjer bi dobila nov dohodek v sečišču nove LM (LM') in IS . To povečanje AD bi bilo torej posredno povečanje, zaradi nižje obrestne mere, ki je povečala investicije.

Sledila bi fiskalna ekspanzija. Tokrat bi začela na trgu blaga, kjer bi *dodatno* povečala AD , tokrat zaradi $G \uparrow$ (ali zaradi $T \downarrow \Rightarrow DY \uparrow \Rightarrow C \uparrow$). Sledilo bi $G \uparrow \Rightarrow AD \uparrow \Rightarrow Y \uparrow$ (to je narisano s premikom AD ter IS) in $\Rightarrow L_T \uparrow \Rightarrow i \uparrow$. To bi narisala na trgu denarja, s premikom krivulje L_T . Dobila bi enako končno sliko:

- a. višja (M/P) zaradi monetarne ekspanzije;
- b. višje AD , povzročeno posredno z višjimi investicijami zaradi znižanja obrestne mere po monetarni ekspanziji;

- c. višje AD zaradi fiskalne ekspanzije
- d. višje L_T , povzročeno posredno s povečanim dohodkom zaradi fiskalne ekspanzije

Razlika bi bila v vmesni fazi (vmesno ravnovesje E'):

- V primeru, narisanim tukaj, ko je najprej opravljena fiskalna ekspanzija, je vmesno ravnovesje pri višji obrestni meri, prvo povečanje AD pa nastane zaradi višjih vladnih izdatkov.
 - V primeru ko bi najprej opravila monetarno ekspanzijo, bi vmesno ravnovesje bilo vzpostavljeno pri nižji obrestni meri, prvo povečanje AD pa bi nastalo posredno, zaradi višjih investicij zaradi nižje obrestne mere.
3. Verjamem, da je vprašanje glede premika krivulje povpraševanja po denarju pojasnjeno. Vseeno ponoviva: krivulja povpraševanja po denarju se v modelu IS-LM premakne le kot reakcija na spremembo dohodka, ki vpliva na transakcijsko komponento celotnega povpraševanja po denarju.
 4. Glede pripombe, da trga blaga ne potrebuješ, ker vse izpelješ iz trga denarja: zdaj je najbrž jasno, da to ni res. Trg blaga potrebuješ za ponazoritev fiskalne politike ($G \uparrow \Rightarrow AD \uparrow$) in za ponazoritev posledice monetarne ekspanzije, ki zniža obrestne mere, te pa vplivajo na investicije ($I \uparrow \Rightarrow AD \uparrow$).
 5. Analitično izpeljavo ponazoriš za vsako politiko posebej; vedno zapišeš dva kroga transmisijskega mehanizma (vsak trg – denarja in blaga – naj se pojavi dvakrat). Narišeš pa vsakokrat le prvi krog (neposreden vpliv – monetarne politike na trg denarja in fiskalne na trg blaga – in posreden vpliv – fiskalna ekspanzija $Y \uparrow \Rightarrow L_T \uparrow$, monetarna ekspanzija $i \downarrow \Rightarrow I \uparrow$); to je v zgornjem primeru tudi označeno z modrim oz. rdečim okvirjem okrog prvega kroga vsakokratnega transmisijskega mehanizma.
 6. Da bi dobila vse točke, je potrebno podati naslednje;
 - a) zapisati s katerima ukrepoma bo doseženo želeno stanje;
 - b) sliko končnega stanja, na kateri pa je razvidno tudi vmesno stanje – npr. sliko, ki je v tem dokumentu na strani 2;
 - c) dva kroga analitičnega zapisa transmisijskega mehanizma za prvi ukrep;
 - d) sliko prvega ukrepa na grafu trga blaga / denarja;
 - e) dva kroga analitičnega zapisa transmisijskega mehanizma za drugi ukrep;
 - f) sliko drugega ukrepa na grafu trga blaga / denarja;
 - g) opis, v nekaj povedih, celotnega dogajanja (opis naveden tukaj ,v poševnem tisku na tretji strani, lahko seveda močno skrajšaš s simboli).

Zaradi preglednosti lahko posebej narišeš sliko za en ukrep (in prideš do vmesnega ravnovesja E') in zapišeš transmisijski mehanizem. Nato pa narišeš še sliko za oba ukrepa skupaj (prerišeš prvo sliko in vanjo dodaš še drugi ukrep) in zapišeš transmisijski mehanizem še za drugi ukrep.

Še ena pripomba: čeprav ukrepa izvajamo hkrati, ju analiziramo kot da bi ju izvedli zapored, torej najprej enega in nato še drugega. Vmesno ravnovesje v točki E' je zgolj hipotetično.